

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

18 02 2016

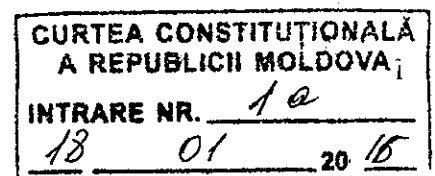
FASRM nr. 2

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu, 28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII
din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
articolele 38 alineat 1 litera g) și 39 din Codul Jurisdicției
constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

AUTORII SESIZĂRII:

1. Igor DODON

2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. Telefon: 022817877

1. Vladimir ȚURCAN

2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. Telefon: 022817877

1. Corneliu FURCULIȚĂ

2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. Telefon: 022817877

1. Vlad BATRÎNCEA

2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. Telefon: 022817877

1. Adrian LEBEDINSCHI

2. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

3. Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

4. Telefon: 022817877

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare decretului Președintelui Republicii Moldova privind desemnarea candidaturii domnului Ion Păduraru la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova, decretului privind revocarea candidaturii domnului Ion Păduraru la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova, precum și a decretului privind desemnarea domnului Pavel Filip în calitate de candidat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova.

III. EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

Expunerea faptelor:

La data de 22 octombrie 2015 deputații Parlamentului Republicii Moldova din fracțiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova, împreună cu deputații din fracțiun Partidului Comuniștilor din Republica Moldova, în temeiul art. 106 din Constituție, și-au exprimat neîncrederea față de Guvern prin înaintarea unei moțiuni de cenzură împotriva Guvernului Republicii Moldova pentru suspiciune de corupție.

La data de 29 octombrie 2015 moțiunea de cenzură indicată supra a fost votată de către majoritatea deputaților din Parlamentul Republicii Moldova, în consecință Guvernul Republicii Moldova a fost demis.

Urmare a demisiei Guvernului Republicii Moldova, Partidul Democrat a anunțat public despre inițierea negocierilor cu formațiunile politice parlamentare pentru formarea și învestirea unui nou Guvern.

La data de 21 decembrie 2015 un grup din 14 deputați din fracțiunea parlamentară a partidului comuniștilor din Republica Moldova au anunțat public despre părăsirea formațiunii din care fac parte, totodată fiind anunțată formarea în cadrul Parlamentului Republicii Moldova a Platformei social democrat în următoarea componență: partidul democrat din Republica Moldova 19 deputați + deputatul neafiliat, doamna Lidia Lupu+14 deputați care au părăsit fracțiunea partidului comuniștilor. Notăm că, nici părăsirea fracțiunii PCRM în Parlament, anunțată de către cei 14 deputați comuniști și nici platforma social democrată nu au trecut procedurile parlamentare de formalizare a acestora.

Tot la data de 21 decembrie 2015, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, care nu au ajuns la nici un consens în privința candidatului la funcția de prim-ministru, l-a desemnat în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe domnul Ion Sturza.

Grupul de 14 deputați care au anunțat părăsirea partidului comuniștilor au contestat la Curtea Constituțională decretul Președintelui Republicii Moldova privind desemnarea domnului Ion Sturza în calitate de candidat la funcția de prim-ministru, solicitând totodată interpretarea unor prevederi din Constituție.

Prin hotărârea sa nr.32 din 29 decembrie 2015, Înalta Curte a declarat constituțional decretul de desemnare a domnului Ion Sturza în calitate de candidat la funcția de prim-ministru.

Candidatul la funcția de prim-ministru, domnul Ion Sturza, a anunțat public despre faptul că, la data de 04 ianuarie 2016 se va prezenta în plenul Parlamentului pentru a cere votul de încredere al aleșilor poporului pentru viitorul Guvern.

La data de 04 ianuarie 2016 a fost fixată data ședinței extraordinare a Parlamentului pentru investirea Guvernului.

Înainte de ora ședinței extraordinare a Parlamentului pentru investirea Guvernului din data de 04 ianuarie 2016, a fost convocată ședința comisiei parlamentare juridice, numiri și imunități, care a aprobat atât programul de guvernare al candidatului la funcția de prim-ministru, domnul Ion Sturza, cât și lista cabinetului de miniștri.

Ulterior, candidatul la funcția de prim-ministru, domnul Ion Sturza, împreună cu potențialii membri ai viitorului Guvern, s-au prezentat în Parlament pentru a cere votul de încredere al viitorului cabinet de miniștri.

Președintele Parlamentului, domnul Adrian Candu, constatând lipsa de cvorum în ședința în Plen a Parlamentului pentru investirea Guvernului din data de 04 ianuarie 2016, a declarat imposibilitatea deschiderii ședinței, considerând ca fiind eșuată tentativa de investire a Guvernului.

În aceeași zi candidatul desemnat, domnul Ion Sturza, a anunțat Președintele Republicii Moldova despre situația creată.

La rândul său Președintele Republicii Moldova a decis să inițieze noi consultări pentru desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova.

La data de 13 ianuarie 2016 un grup din 56 de deputați (19 deputați din fracțiunea PD+deputatul neafiliat, Lidia Lupu+14 deputați care au părăsit partidul comuniștilor+7 deputați din fracțiunea PLDM+deputatul neafiliat, Nicolae Juravschi+deputatul neafiliat, Petru Știrbate+13 deputați din fracțiunea PL) au prezentat o declarație scrisă în susținerea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru, a domnului Plahotniuc Vladimir.

La data de 13 ianuarie 2016 Președintele Republicii Moldova a anunțat că, refuză desemnarea domnului Plahotniuc Vladimir în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe motive de integritate și suspiciune de corupție, oferind Parlamentului Republicii Moldova un termen de până la data de 14 ianuarie 2016, ora 12:00, pentru identificarea unui nou candidat la funcția de prim-ministru.

În aceeași zi, la data de 14 ianuarie 2016, din numele celor 56 deputați a parvenit solicitarea repetată Președintelui Republicii Moldova desemnarea domnului Plahotniuc Vladimir în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe motive de integritate.

Pe parcursul aceleiași zile de 14 ianuarie 2016, un grup de 6 deputați din fracțiunea PLDM și deputatul neafiliat, Nicolae Juravschi, și-au retras semnăturile de pe declarația de susținere a domnului Plahotniuc în calitate de prim-ministru.

La rândul său, Președintele Republicii Moldova a refuzat în mod repetat desemnarea domnului Plahotniuc Vladimir în calitate de candidat la funcția de prim-ministru, desemnând pe domnul Ion Păduraru în calitate de candidat.

Imediat după desemnare, posturile de televiziune care aparțin domnului Vladimir Plahotniuc, printre care și Publika TV, au început un atac masiv asupra candidatului desemnat, domnul Ion Păduraru, declarându-l ca fiind implicat în dosarul penal „Filat-Shor” legat de așa-zisul „furt al

miliardului” și insinuând că, bunurile deținute în proprietate de către candidat ar depăși veniturile declarate de către aceste.

A doua zi, la 15 ianuarie 2016 procurorul anticorupție, Adriana Bețișor, fiind întrebată de către aceleași posturi de televiziune, care aparțin domnului Plahotniuc Vladimir, dacă ar fi adevărat că, Ion Păduraru este implicat în în dosarul penal „Filat-Shor”, a confirmat acest fapt.

Paralel, în cadrul aceleiași zile de 15 ianuarie 2016, un grup de 55 deputați (19 deputați din fracțiunea PD+deputatul neafiliat, Lidia Lupu+14 deputați care au părăsit fracțiunea parlamentară a PCRM+6 deputați din fracțiunea PLDM +13 deputați din fracțiunea PL+deputatul neafiliat, domnul Juravschi) i-au solicitat Președintelui Republicii Moldova să anuleze decretul de desemnare a domnului Ion Pădura în calitate de candidat la funcția de prim-ministru, totodată fiind prezentată o declarație de susținere a domnului Pavel Filip în calitate de candidat la funcția de prim-ministru.

Tot la 15 ianuarie 2016, după campania masivă de denigrare și presare abuzivă, candidatul desemnat, domnul Ion Păduraru, a comunicat public despre faptul că, refuză să fie candidat la funcția de prim-ministru, fiind anunțat și Președintele Republicii Moldova despre acest lucru.

Totodată Ion Păduraru a anunțat că, Președintele Republicii Moldova a anulat deja decretul desemnare a sa la funcția de prim-ministru.

Ulterior, Președintele țării, fără consultări cu fracțiunile parlamentare și deputații neafiliați, a anunțat că, l-a desemnat în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe domnul Pavel Filip.

La data de 16 ianuarie 2016 PLDM (inclusiv 2 din cei 6 semnatari a pretinsei majorității) a anunțat că, trece în opoziție, iar Președintele a menționat că, l-a înaintat pe Pavel Filip, pe motiv că, legea îl obligă. Altfel spus, Președintele a menționat că, nu ar fi avut nici o discreție întru a-i respinge candidatura.

Legislație pertinentă:

Constituția Republicii Moldova

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 60

Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.

Articolul 64

Organizarea internă

- (1) Structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament. Resursele financiare ale Parlamentului sînt prevăzute în bugetul aprobat de acesta.
- (2) Președintele Parlamentului se alege prin vot secret, cu majoritatea voturilor deputaților aleși, pe durata mandatului Parlamentului. El poate fi revocat în orice moment prin vot secret de către Parlament cu o majoritate de cel puțin două treimi din voturile tuturor deputaților.
- (3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.

Articolul 66 lit. a), f) și j)

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;

Articolul 85

Dizolvarea Parlamentului

- (1) În cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.
- (2) Parlamentul poate fi dizolvat, dacă nu a acceptat votul de încredere pentru formarea Guvernului, în termen de 45 de zile de la prima solicitare și numai după respingerea a cel puțin două solicitări de investitură.
- (3) În cursul unui an, Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată.
- (4) Parlamentul nu poate fi dizolvat în ultimele 6 luni ale mandatului Președintelui Republicii Moldova, cu excepția cazului prevăzut la articolul 78 alineatul (5), și nici în timpul stării de urgență, de asediu sau de război.

Articolul 98

Învestitura

- (1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.
- (2) Candidatul pentru funcția de Prim-ministru va cere, în termen de 15 zile de la desemnare, votul de încredere al Parlamentului asupra programului de activitate și a întregii liste a Guvernului.
- (3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.
- (4) În baza votului de încredere acordat de Parlament, Președintele Republicii Moldova numește Guvernul.
- (5) Guvernul își exercită atribuțiile din ziua depunerii jurămîntului de către membrii lui în fața Președintelui Republicii Moldova.
- (6) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanță a funcției, Președintele Republicii Moldova revocă și numește la propunerea Prim-ministrului, pe unii membri ai Guvernului.

Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului

Articolul 4. Constituirea fracțiunilor parlamentare

- (1) În vederea formării organelor de lucru și organizării activității Parlamentului, deputații constituie fracțiuni parlamentare alcătuite din cel puțin 5 deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali, precum și o singură fracțiune parlamentară cu aceeași componență numerică din deputați aleși în bază de liste ale concurenților electorali care nu au întrunit

numărul necesar pentru a constitui o fracțiune parlamentară, din deputați independenți și/sau deputați neafiliați.

(2) Deputații aleși în bază de liste ale concurenților electorali care nu au întrunit numărul necesar pentru a constitui o fracțiune parlamentară, deputații independenți și deputații neafiliați se pot afilia altor fracțiuni parlamentare constituite potrivit alin.(1).

(3) Fracțiunile parlamentare se constituie în termen de 10 zile după constituirea legală a Parlamentului și funcționează în baza regulamentului propriu.

(5) Fracțiunile parlamentare își aleg organele de conducere sau conducătorii.

(6) Deputatul poate fi membru doar a unei fracțiuni.

(7) Deputatul poate părăsi fracțiunea. Fracțiunea poate exclude din rândurile sale unii membri.

(8) Deputatul care a părăsit fracțiunea sau a fost exclus din fracțiune poate, după o perioadă de 6 luni de la părăsirea fracțiunii sau de la excluderea sa din fracțiune, să se alătore la orice altă fracțiune.

(9) Președintele fiecărei fracțiuni parlamentare prezintă Parlamentului componența numerică și nominală a fracțiunilor.

(10) Președintele ședinței stabilește succesiunea luărilor de cuvânt în funcție de componența numerică a fracțiunilor parlamentare.

(11) Orice modificare intervenită în componența fracțiunii parlamentare se aduce la cunoștința Parlamentului în ședință plenară.

(12) Majoritate parlamentară este considerată fracțiunea sau coaliția fracțiunilor, anunțată prin declarație, care cuprinde mai mult de jumătate din deputații aleși.

(13) Opoziție parlamentară este considerată fracțiunea sau fracțiunile care nu fac parte din majoritatea parlamentară și care s-au declarat în opoziție față de aceasta.

Practică pertinentă a Curții Constituționale cu citarea unor extrase din practică

Hotărârea Curții Constituționale nr.45 din 18.12.2000

Cît privește întrebarea formulată în sesizare privind consecințele în cazul în care alegerile prezidențiale repetate nu au avut loc din cauza lipsei cvorumului de trei cincimi din numărul deputaților aleși, Curtea Constituțională reține următoarele:

„În conformitate cu art.135 alin.(1) lit.c) și f) din Constituție și art.12 din Legea nr.1234 din 22 septembrie 2000, în atribuțiile Curții Constituționale intră confirmarea rezultatelor alegerii Președintelui Republicii Moldova și constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului. Prin urmare, a face public punctul de vedere al Curții Constituționale asupra aspectului, formulat în întrebarea autorului sesizării, ar însemna ca instanța de jurisdicție constituțională să ia poziție publică în probleme ce țin de competența Curții și care în viitor ar putea fi obiectul examinării de către Curtea Constituțională, ceea ce ar fi în contradicție cu art.17 lit.b) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, conform căruia judecătorii Curții sînt obligați să nu ia poziție publică sau să dea consultații în probleme ce țin de competența Curții Constituționale.

Totodată Curtea Constituțională consideră că problemele în cauză țin în exclusivitate de competența Parlamentului.”

Avizul Curții Constituționale nr.45 din 26.12.2000

„În opinia șefului statului, neparticiparea majorității deputaților la lucrările ședinței publice speciale a Parlamentului din 21 decembrie 2000 este neîntemeiată și poate fi calificată ca o boicotare a alegerilor repetate, care atrage după sine consecințele prevăzute în art. 78 alin. (5) din Constituție - dizolvarea Parlamentului.

2. Examinînd sesizarea Preşedintelui Republicii Moldova, stenograma şedinţei Parlamentului din 21 decembrie 2000 şi alte materiale anexate la dosar şi avînd în vedere dispoziţiile constituţionale privind alegerea Preşedintelui Republicii Moldova, Curtea Constituţională reţine următoarele.

În conformitate cu dispoziţiile art. 78 alin. (1) din Constituţie, Preşedintele Republicii Moldova este ales de către Parlament prin vot secret. Procedura alegerilor prezidenţiale este stabilită în Legea organică nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 „Cu privire la procedura de alegere a Preşedintelui Republicii Moldova” M.O., 2000, nr. 139-140, art. 996.

Aşadar, Parlamentul are obligaţiunea şi responsabilitatea pentru organizarea şi desfăşurarea alegerilor prezidenţiale. Prin dispoziţiile art. 78 alin. (3), (4) şi (5) din Constituţie şi Legii organice nr. 1234-XIV din 22 septembrie 2000 legislatorul constituant a stabilit că pentru alegerea Preşedintelui Republicii Moldova Parlamentul organizează şi desfăşoară alegeri ordinare şi alegeri repetate. Alegerile ordinare, la care pentru funcţia de şef al statului au candidat dnii Pavel Barbalat şi Vladimir Voronin, s-au încheiat la 6 decembrie 2000, zi în care a avut loc cel de-al doilea tur de scrutin.

Astfel, Curtea Constituţională constată că alegerile ordinare pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, care s-au încheiat la 6 decembrie 2000, au fost desfăşurate cu respectarea dispoziţiilor constituţionale.

[Pct.2 modificat prin Hot.Curţii Constituţionale nr.20 din 27.11.2009, în vigoare 27.11.2009]

3. Conform prevederilor art. 78 alin. (4) din Legea Supremă, dacă în turul al doilea de scrutin nici un candidat pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova nu a obţinut votul a trei cincimi din numărul deputaţilor aleşi, se organizează alegeri repetate. Potrivit art.10 alin.(1) din Legea organică nr.1234-XIV, alegerile repetate au loc în termen de 15 zile de la ultimele alegeri ordinare la care nu a fost ales Preşedintele Republicii Moldova. Avînd în vedere că la alegerile din 6 decembrie nici un candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi, Comisia specială, cu asentimentul Parlamentului, a stabilit data alegerilor repetate pentru 21 decembrie 2000, ora 10.00. Pentru alegerile repetate pentru funcţia de şef al statului au fost înregistraţi aceiaşi candidaţi - Pavel Barbalat şi Vladimir Voronin.

De menţionat că prin Hotărîrea nr.45 din 18 decembrie 2000 Curtea Constituţională a interpretat dispoziţiile art.78 alin.(3) şi (5) din Constituţie în sensul că atît şedinţa publică specială a Parlamentului pentru alegerea Preşedintelui Republicii Moldova, cît şi alegerile prezidenţiale propriu-zise sînt valide numai în cazul dacă la ele participă un număr nu mai mic de 61 de deputaţi - trei cincimi din numărul deputaţilor aleşi.

Din stenograma şedinţei Parlamentului din 21 decembrie 2000 rezultă că, la rugămintea Comisiei speciale, şedinţa anunţată pentru ora 10.00 a fost amînată pentru ora 15.00. La ora fixată în sala de şedinţe a Parlamentului au fost prezenţi doar 46 de deputaţi, majoritatea reprezentînd Partidul Comuniştilor. Din luările de cuvînt ale Preşedintelui Parlamentului Dumitru Diacov şi vicepreşedintelui Parlamentului Vadim Mişin, precum şi din luările de cuvînt, declaraţiile, replicile şi întrebările formulate de deputaţii Ion Morei, Dumitru Prijmireanu, Grigore Eremei, Valeriu Pleşca, Valeriu TabuŃscic şi alţi deputaţi prezenţi la şedinţă se poate concluziona că o mare parte din deputaţi nu s-au prezentat la şedinţa publică specială a Parlamentului pentru alegerile repetate pentru funcţia de şef al statului din motive politice sau din alte motive subiective. De remarcat că la şedinţă nu s-au prezentat chiar şi mulţi din deputaţii care au propus candidatura dlui Pavel Barbalat.

Declaraţia grupului de deputaţi care a refuzat să participe la şedinţa publică specială pentru alegerea şefului statului, făcută publică la 21 decembrie 2000, demonstrează că această decizie a fost determinată de faptul că la alegerile

prezidențiale în calitate de candidat participă liderul Partidului Comuniștilor Vladimir Voronin. În declarația deputatului Grigore Eremei (stenograma ședinței din 21 decembrie 2000), **expusă în numele unui grup de deputați independenți, decizia de a nu participa la alegerile repetate este motivată prin convingeri politice.**

Curtea Constituțională menționează că declarații de acest gen din partea unor fracțiuni parlamentare au fost făcute în mass-media pînă la stabilirea datei alegerilor repetate. Prin urmare, alegerile repetate pentru funcția de șef al statului la ședința publică specială a Parlamentului din 21 decembrie 2000 nu au avut loc din cauza blocării acestora. În cazul de față prin cuvîntul "blocare" se subînțeleg acțiunile unui deputat sau grup de deputați în scopul tergiversării sau zădărnirii în mod deliberat a ședinței publice speciale a Parlamentului Republicii Moldova și a alegerilor propriu-zise. Astfel, este evidentă nu numai încălcarea premeditată a art.84 alin.(1) din Regulamentul Parlamentului, conform căruia deputații sînt obligați să asiste la lucrările Parlamentului și să se înscrie pe lista de prezență, dar și a art.68 alin.(1) din Constituție, care stipulează direct că în exercitarea mandatului deputații în Parlament trebuie să acționeze numai în serviciul poporului.

Art.78 alin.(5) din Constituție prevede expres că Președintele în exercițiu dizolvă Parlamentul dacă Președintele Republicii Moldova nu a fost ales și după alegerile repetate, desfășurate cu respectarea dispozițiilor constituționale și a Legii organice 1234-XIV. Curtea Constituțională consideră că cu atît mai mult este justificată dizolvarea Parlamentului în cazul în care șeful statului nu este ales din cauza blocării de către majoritatea deputaților a alegerilor repetate.

Apreciind dreptul constituțional al Președintelui de a dizolva Parlamentul în circumstanțele menționate, este necesar a avea în vedere că acest drept reprezintă o modalitate de a reacționa la obstrucționarea alegerilor prezidențiale repetate. În acest caz șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, are și obligația de a proceda astfel.

Curtea Constituțională constată de asemenea că decizia Comisiei speciale de a desfășura primul tur al alegerilor prezidențiale repetate la 16 ianuarie 2001 nu are suport juridic. Termenele desfășurării alegerilor prezidențiale repetate sînt stabilite deja de Legea organică nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 (art.10 alin.(1). Amînarea ședinței publice speciale a Parlamentului pentru desfășurarea alegerilor repetate ar fi justificată doar în cazul apariției unor circumstanțe obiective, cum ar fi: motive de boală, deplasări peste hotare, executarea unor misiuni date de Parlament, Biroul permanent sau Președintele Parlamentului, ce nu permit participarea la lucrările legislativului, situații excepționale etc. Întrucît situația creată nu se înscrie în nici una din circumstanțele obiective enumerate, Curtea Constituțională consideră că amînarea ședinței publice speciale a Parlamentului a fost neîntemeiată.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 20.09.2011

Referitor la argumentul invocat în sesizare privind imposibilitatea formării majorității parlamentare necesare pentru alegerea Președintelui Republicii, care a și determinat nedeșfășurarea procedurii de alegere a șefului statului, deputații fiind conștienți că alegerile vor eșua, Curtea readuce în atenția Parlamentului **Avizul nr.4 din 26.12.2000, în care a apreciat că neparticiparea deputaților la alegerea șefului statului constituie nu numai o încălcare a art.84 alin.(1) din Regulamentul Parlamentului, dar și o încălcare a art.68 alin.(1) din Constituție**, care stipulează expres că în exercitarea mandatului deputații în Parlament trebuie să acționeze numai în serviciul poporului. Curtea a subliniat că **dreptul constituțional al Președintelui de a dizolva Parlamentul în asemenea circumstanțe reprezintă o modalitate**

de a reacționa la obstrucționarea alegerilor președințiale repetate. În acest caz, șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, are obligația de a proceda astfel.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 23 din 09.11.2011

42. În acest sens, legiuitorul a prevăzut pentru Consiliul Superior al Magistraturii întreg instrumentarul necesar pentru efectuarea procedurilor de selectare a judecătorilor, președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești, inclusiv prin instituirea Colegiului de atestare și calificare, a Colegiului disciplinar, a Inspecției judecătorești și a avizelor instituțiilor interesate.

43. Posibilitatea selectării judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție de către Consiliul Superior al Magistraturii este un element intrinsec al principiului independenței sistemului judecătoresc. De altfel, legea stabilește condițiile, interdicțiile și incompatibilitățile ce trebuie îndeplinite de un candidat, care sînt verificate de Consiliul Superior al Magistraturii.

44. Prin urmare, avînd în vedere prevederile constituționale referitoare la organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii și Curții Supreme de Justiție, pe baza raportului favorabil întocmit de Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului, constatînd că au fost respectate toate dispozițiile legale în vigoare în materia acestor proceduri, Parlamentul are îndatorirea constituțională să supună votului candidaturile la funcțiile de judecător, președinte, vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție desemnate de către Consiliul Superior al Magistraturii.

45. În viziunea Curții, numai într-o astfel de ipoteză, prin aplicarea articolului 116 alin.(4) din Constituție, poate fi exercitată competența Parlamentului la numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție, pentru a se respecta principiul constituțional al separației și colaborării puterilor în stat. O abordare contrară a semnificației intervenției Parlamentului în procesul de numire în funcție a președintelui, vicepreședinților și judecătorilor Curții Supreme de Justiție ar aduce atingere valorilor, regulilor și principiilor constituționale privind separația puterilor și independența justiției.

46. În același context, Curtea reține că mecanismul (procedura) de aplicare a dispozițiilor articolului 116 alin.(4) din Constituție în cazul în care candidatura propusă nu întrunește calitățile și condițiile necesare pentru a fi numită în funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție este dezvoltat prin dispoziții legale. Astfel, în temeiul unui aviz al Comisiei juridice, pentru numiri și imunități, Președintele Parlamentului anunță Consiliul Superior al Magistraturii despre constatarea uneia dintre cele 3 situații prevăzute exhaustiv în lege, și anume: (1) depistare a unor probe incontestabile de incompatibilitate a candidatului cu funcția respectivă, (2) încălcare a legislației de către acesta sau (3) încălcare a procedurilor legale de selectare și promovare a lui (articolul 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție). Consiliul Superior al Magistraturii poate prezenta Parlamentului repetat propunerea, care urmează să o examineze în condițiile legii.

47. În acest sens, Curtea reține că, prin Hotărîrea nr.9 din 27 mai 2003 pentru controlul constituționalității art.11 alin.(3) și (4) din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, cu modificările și completările ulterioare, și art.19 alin.(4) din Legea nr.947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii în redacția Legii nr.373-XV din 19 iulie 2001 cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (M.O. nr.123/11, 2003), a statuat cu valoare de principiu că:

"[...] aceste propuneri [ale Consiliului Superior al Magistraturii] nu pot fi obligatorii pentru un organ colegial cum este Parlamentul, deoarece fiecare deputat este liber să voteze după propria convingere. [...]"

48. În același timp, Curtea consideră că, ținînd cont de principiul separației și colaborării puterilor în stat și independenței sistemului judecătoresc, Parlamentul urmează să respecte prevederile legale în cazul în care nu va proceda la numirea unei candidaturi la propunerea respectivă a Consiliului Superior al Magistraturii.

49. Prin urmare, Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul au sarcina constituțională comună de numire în funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, ele trebuind să respecte prevederile legale în ceea ce privește modul de interacțiune.

50. În lumina celor expuse, Curtea consideră că, în sensul alineatului (4) al articolului 116 din Constituție, hotărârea Parlamentului constituie un act decizional indispensabil pentru accederea candidaților propuși de Consiliul Superior al Magistraturii la funcțiile de judecător, președinte și vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție, actele celor două autorități - Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul - fiind interdependente...

52. În același timp, Curtea observă că mecanismul (procedura) de aplicare a dispozițiilor articolului 116 alin.(4) din Constituție privind numirea în funcția de judecător, președinte sau vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție este dezvoltat prin dispozițiile articolului 9 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, potrivit căruia:

"(1) Președintele, vicepreședinții Curții Supreme de Justiție - președinți ai colegiilor, vicepreședinții colegiilor și judecătorii Curții Supreme de Justiție sînt numiți în funcție de Parlament, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, în termen de 30 de zile... În cazul apariției unor circumstanțe care necesită o examinare suplimentară sau în cazul vacanței Parlamentului, Consiliul Superior al Magistraturii este anunțat despre prelungirea acestui termen cu 15 zile sau pînă la începutul sesiunii.

(2) Parlamentul examinează propunerea repetată a Consiliului Superior al Magistraturii și, în termen de 30 de zile de la data parvenirii acesteia, adoptă o hotărîre privind numirea în funcția de președinte, vicepreședinte sau judecător al Curții Supreme de Justiție."

...

56. Prin urmare, Curtea consideră că termenul în interiorul căruia Parlamentul urmează să se pronunțe privind numirea judecătorilor, președintelui și vicepreședinților Curții Supreme de Justiție după prezentarea propunerii respective de către Consiliul Superior al Magistraturii este cel fixat prin lege, fiind unul restrictiv, astfel încît Parlamentul are obligația constituțională să-l respecte, iar încălcarea acestui termen reprezintă o obstrucționare a funcționalității puterii judecătorești de către puterea legislativă.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 8 din 19.06.2012

17. Curtea reține că, în condițiile statului de drept, puterea politică aparține poporului. Dacă primele două elemente definitorii ale statului - teritoriul și populația - au un caracter obiectiv-material, cel de-al treilea element esențial - suveranitatea națională - are un caracter subiectiv-volițional și înseamnă că dreptul de comandă aparține poporului.

18. Așa cum se precizează în articolul 2 alin.(1) din Constituție, suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție...

22. Conținutul mandatului parlamentar este prestabilit, prin Constituție, lege, regulamentele parlamentare sau pe cale cutumiară, fiind dedus din exercitarea prerogativelor ce alcătuiesc competența Parlamentului, și reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor deputatului, care pot fi de natură politică și patrimonială, precum și garanțiile libertății de exercitare a mandatului și independenței deputatului.

23. Constituția nu oferă o descriere expresă detaliată a activității deputatului, enunțînd cadrul general al exercitării mandatului parlamentar - exercitarea prerogativelor ce alcătuiesc competența Parlamentului. Curtea reține că, în exercitarea mandatului lor, deputații îndeplinesc mai multe funcții: de reprezentare, de legiferare și de monitorizare și control...

27. Avînd în vedere că sînt reprezentanți ai poporului, desemnați în acest sens prin alegere, deci ai alegătorilor în ansamblu, în cadrul funcției de reprezentare deputații trebuie să interpreteze opinia publică și să comunice punctele de vedere ale alegătorilor.

28. Confruntîndu-se cu probleme sau chestiuni legate de guvernare, alegătorii recurg adesea la deputați. Aceștia primesc, de obicei, apeluri telefonice și scrisori de la cetățeni sau cetățeni în

audiență, în birou și în teritoriu, cu solicitarea de abordare a unor probleme legate de asigurarea ocupării forței de muncă, protecția socială, agricultură, justiție, pensii sau probleme financiare. Astfel, un deputat urmează să dedice o parte considerabilă a timpului său pentru sprijinul direct al nevoilor cetățenilor. Prin această funcție de "asistență socială" în teritoriu, deputatul oferă informații și consiliere cu privire la o gamă largă de programe guvernamentale, aceasta fiind o activitate inerentă alegerii sale în Parlament. În același timp, această activitate poate servi deputatului pentru documentare în exercitarea rolului său legislativ și de monitorizare a Guvernului.

29. Deputații, de asemenea, pot încerca să-și influențeze colegii de partid să adopte anumite poziții și orientări politice, potrivit liniei de gândire a segmentului lor electoral, sau să-și unească forțele în scopul de a face cunoscute anumite probleme ale cetățenilor.

30. Această activitate este importantă pentru reprezentarea în lupta politică din Parlament a dezbaterilor politice din societate, a opiniilor, a ideilor ce au ca sursă diferite categorii sociale, politice, economice sau culturale. În această manieră, poporul, în calitate de titular al suveranității naționale, își exercită suveranitatea nu numai cu prilejul procesului electiv, ci pe întreaga durată a mandatului oferit Parlamentarului aflat în serviciul său.

31. În mod cert, eficiența cu care parlamentarii își reprezintă alegătorii depinde în mare măsură de poziția lor în Parlament. Astfel, ca membri ai majorității parlamentare, deputații sînt mai bine poziționați pentru a se asigura că sînt luate în considerare interesele alegătorilor lor în elaborarea politicii guvernului. Acesta este motivul pentru care, în practica parlamentară, se recomandă exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor constituționale atît de către majoritate, cît și de grupurile parlamentare minoritare, precum și cultivarea unei culturi a dialogului politic, care să nu excludă a priori consensul, chiar dacă motivațiile sînt diferite, atunci cînd miza este interesul major al poporului...

34. ...Astfel, sintagma "a fi în serviciul poporului" de la articolul 68 alin.(1) din Constituție înseamnă că, din momentul alegerii și pînă la încetarea mandatului, fiecare deputat devine reprezentantul poporului în integralitatea sa și are drept misiune să servească interesului comun, cel al poporului, și nu doar partidului din care provine. În exercitarea mandatului, parlamentarul se supune numai Constituției, legilor și trebuie să adopte atitudini care, potrivit conștiinței sale, servesc binelui public...

42. Urmînd practica majorității statelor lumii, Constituția Republicii Moldova, prin articolul 68 alin.(2), respinge orice formă de mandat imperativ, incluzînd prevederi care consfințesc caracterul reprezentativ al mandatului parlamentarilor.

43. Astfel, deoarece nu sînt reprezentanții unei fracțiuni a populației, parlamentarii nu pot fi apărătorii unor interese particulare, ei sînt absolut liberi în exercitarea mandatului lor și nu au obligația de a îndeplini angajamentele pe care și le-ar fi putut asuma înaintea alegerii sau eventualele instrucțiuni din partea alegătorilor formulate pe parcursul mandatului. Aleșii nu au obligația legală să-și susțină partidul sau deciziile grupului lor în cadrul Parlamentului. Mai mult, în cazul în care deputatul, prin comportamentul său, provoacă daune acestuia, partidul sau grupul din care face parte poate să-l excludă, însă această excludere nu antrenează pierderea mandatului parlamentar. Aceasta, în mod evident, nu împiedică deputatul ca, odată ales, să își onoreze angajamentele și să se conformeze disciplinei de vot a grupului parlamentar din care face parte.

44. Pe cale de consecință, Curtea reține că, în logica reprezentării libere, mandatul parlamentarului este irevocabil: alegătorii nu pot să-l facă să înceteze prematur și practica demisiilor în alb este interzisă. Alegătorii nu pot, prin urmare, să-și exprime nemulțumirea față de modul în care un ales și-a îndeplinit misiunea decît prin refuzul acordării voturilor lor atunci cînd acesta solicită realegerea.

45. **Faptul că mandatul de parlamentar are caracter reprezentativ nu înseamnă totuși că, odată ce alegerea a avut loc, orice legătură dintre parlamentar și alegători dispare.** Parlamentarul este supus permanent influenței opiniei publice, pe care, la rîndul său, o influențează. Independența mandatului nu presupune că parlamentarii se pot dezinteresa de aspirațiile de ansamblu ale poporului, deoarece, per a contrario, principiul reprezentării ar fi o

simplă ficțiune. Astfel, Parlamentul își desfășoară activitatea sub control electiv, întrucât electoratul, la următoarele alegeri, poate să-și schimbe opțiunile...

47. Aceste caracteristici conferă deputatului un regim special de protecție împotriva presiunilor alegătorilor și ale partidului cu sprijinul căruia a intrat în Parlament. Astfel, odată ales, deputatul devine reprezentantul întregului popor, iar conținutul mandatului său este determinat de interesele acestuia, pe care îl reprezintă, și nu numai ale celor care l-au votat, deputatul fiind liber să adopte atitudini care, potrivit conștiinței sale, servesc binelui public, irevocabilitatea mandatului fiind un mijloc de protecție a libertății și independenței deputatului...

54. În acest context, Curtea reține că, în ceea ce privește exercitarea mandatului de deputat, în majoritatea parlamentelor există o obligație formală de prezență, atât în plen, cât și în comisii...

60. Practica altor state denotă faptul că numai lipsa repetată de la ședințele în plen ale Parlamentului sau de la ședințele comisiilor de specialitate se sancționează. Evident, este esențial ca o excludere definitivă să rămână o procedură excepțională, o sancțiune de ultim remediu, ce ar trebui să se limiteze strict la cazurile prevăzute de lege. În caz contrar, aceasta ar putea deveni o armă periculoasă în mâinile majorității parlamentare împotriva opoziției sau a grupurilor minoritare.

61. În același context, Curtea reține că, spre deosebire de absențele nemotivate, protestul parlamentar constituie, eminemente, o absență motivată politic, fiind o metodă de luptă politică, o acțiune a unui deputat sau a unui grup de deputați, ca ripostă la o anumită acțiune a majorității, prin care se exprimă o manifestare, fără acte de violență, a opoziției împotriva unor acte sau decizii care sunt considerate ilegale sau contrare interesului comun, cu scopul de a obține cedări.

62. Astfel, Curtea consideră că sintagma „ridicarea mandatului” nu este aplicabilă acțiunilor de protest parlamentar în cadrul activității politice a deputatului care nu este legată nemijlocit de procesul de creație legislativă, dacă nu se recurge la violență fizică sau psihică.

63. În același timp, este necesară reglementarea legală exhaustivă a procedurilor de protest parlamentar, a condițiilor și temeiurilor când protestul parlamentar poate fi declarat, astfel încât să nu existe nici un dubiu sau confuzie între protest și lipsa nemotivată de la ședințele Parlamentului. Prin urmare, protestul parlamentar trebuie să fie notificat public de către deputatul vizat sau de către președintele fracțiunii parlamentare, cu anunțarea situației care l-a determinat și a cerințelor pentru sistare.

64. În acest context și ținând cont de principiile democrației și pluralismului politic, consfințite de articolul 1 alin. (3) din Constituție, Curtea consideră că ar fi contrar spiritului Constituției dacă ar fi instituită posibilitatea ridicării mandatului de deputat pentru recurgerea la anumite forme de protest parlamentar, instrument de luptă politică ce ține de esența parlamentarismului, deoarece în acest fel se exprimă diversitatea de opinii, chiar dacă aceste drepturi pot fi utilizate într-o manieră obstrucționistă, spre a împiedica sau întârzia luarea unei decizii...

66. În orice caz, lipsirea colectivă a unui grup de deputați de mandatul de deputat este inadmisibilă, fiind contrară semnificației mandatului reprezentativ, astfel încât urmează a fi luată o decizie individuală pentru fiecare deputat în parte.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 30 din 01.10.2013

32. Fiind expresia suveranității naționale, a voinței poporului - unicul titular al puterii politice, Parlamentului îi revine un rol deosebit în sistemul statal. De aceea și competențele sale trebuie să răspundă imperativului de a crea condițiile necesare exprimării voinței poporului care l-a ales și pe care îl reprezintă direct și nemijlocit.

33. Curtea relevă că, în scopul realizării colaborării și controlului reciproc în procesul exercitării suveranității naționale, Constituția Republicii Moldova stabilește anumite raporturi între Parlament (puterea legislativă), Șeful statului și Guvern (puterea executivă), raporturi ce se manifestă prin interacțiune reciprocă, competențe strict stabilite și limitate de reglementări constituționale (articolele 72, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 89, 93, 95, 98, 104, 105, 106 din Constituție).

34. Cu referire la principiul constituțional al separării și colaborării puterilor în stat, Curtea în Hotărârea nr.23 din 9 noiembrie 2011 privind interpretarea articolului 116 alin. (4) din Constituție, a menționat:

„19. Principiul echilibrului instituțional, cunoscut astăzi sub denumirea "checks and balances" (în traducere aproximativă din limba engleză însemnând "sistemul de frâne și contrabalante"), stă la baza democrației și presupune echilibrul puterilor și controlul lor reciproc, astfel încât puterile statale să aibă aproximativ aceeași pondere, adică să fie echilibrate, pentru a se putea limita reciproc, evitând astfel ca puterea statală să fie folosită în mod abuziv.

20. Acest sistem de frâne și contrabalante reprezintă condiția sine qua non a democrației moderne, împiedicând omnipotența legislativului, pe cea a executivului sau a judiciarului."

35. În contextul celor menționate și apreciind principiul separației puterilor ca un mecanism de verificare reciprocă între puteri și de asigurare a unui echilibru funcțional între ele, Curtea reține că raționamentul care stă la baza acestui echilibru este împiedicarea hegemoniei unei puteri constituționale în detrimentul altora și evitarea încălcării ordinii constituționale stabilite prin voința nevicată a poporului."

Întru dezvoltarea principiilor enunțate supra Curtea reține

3.3 Obligația Șefului statului de a dizolva Parlamentul în condițiile prevăzute de articolul 85 din Constituție

68. Conform articolului 85 alin. (1) din Constituție, în cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

69. Pentru a stabili sensul exact al reglementărilor cuprinse în articolul 85, Curtea va determina voința legiuitorului constituant în raport cu amendamentele operate la articolul 78 din Constituție.

70. În acest context, Curtea reiterează raționamentele sale cu privire la distincția constatată anterior în privința statutului juridic al mandatului Președintelui Republicii Moldova înainte și după reforma constituțională operată prin Legea nr. 1115-XIV din 5 iulie 2000, expuse în Hotărârea nr.17 din 12 iulie 2010, potrivit căreia:

„Potrivit art.1 alin.(2) din Constituție, forma de guvernământ a statului este republica. Conform doctrinei de drept, modalitatea de alegere a șefului statului determină forma de guvernământ: republică parlamentară sau republică prezidențială, și situează, din punct de vedere legal, șeful statului pe o anumită poziție față de Parlament și, în special, față de popor.

(...)

Prin Legea nr.1115-XIV din 05.07.2000 legiuitorul a modificat art.78 din Constituție, atribuind Parlamentului prerogativa de a alege Președintele țării. În consecință, poziția legală a șefului statului a devenit inferioară poziției Parlamentului, concomitent Președintele a fost lipsit de un șir de prerogative enunțate anterior.

[...] Curtea Constituțională consideră că în cadrul republicii parlamentare, în care statutul șefului statului este inferior statutului Parlamentului, Președintele își exercită funcția de garant al suveranității, al independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării conducându-se de normele constituționale care statuează atribuțiile Președintelui și de actele organului reprezentativ suprem în domeniile respective."

71. Curtea observă că în urma amendamentelor constituționale (Legea nr.1115-XIV din 05.07.2000), potrivit prevederilor articolului 78 alin. (5), Președintele în exercițiu este obligat să dizolve Parlamentul dacă după alegerile repetate Președintele Republicii Moldova nu a fost ales.

72. Curtea reține că, ținând cont de poziția Președintelui Republicii Moldova de garant al suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării (articolul 77 din Constituție), rațiunea obligativității dizolvării Parlamentului, instituită la articolul 78 alin. (5), urmează a fi aplicată mutandis mutandis și situațiilor prevăzute la articolul 85 din Constituție.

73. Curtea menționează că, în ansamblul său, articolul 85 are calitatea de mecanism de echilibrare a puterilor, mecanism care se aplică în scopul evitării sau depășirii unei crize instituționale sau a unui conflict între puterea legislativă și puterea executivă.

74. Curtea constată că dreptul discreționar al Șefului statului de a dizolva sau a nu dizolva Parlamentul în cazul neacceptării votului de încredere pentru formarea Guvernului intervine după expirarea a 45 de zile de la prima solicitare și respingerea a cel puțin două solicitări de investitură până la expirarea termenului de 3 luni.

75. În cazul în care Parlamentul nu a reușit să investească Guvernul în termen de 3 luni de zile, Șeful statului este obligat să dizolve Parlamentul, astfel dreptul lui discreționar de a dizolva Parlamentul se transformă în obligație impusă de voința legiuitorului constituant. Or, din conținutul colaborării și controlului reciproc între puterea legislativă și puterea executivă, sarcina Șefului statului este de a contribui la depășirea crizei politice și a conflictului declanșat între puteri, și nu de a păstra situația de criză pentru un termen indefinit, fapt ce nu corespunde intereselor generale ale cetățenilor, titulari ai suveranității naționale.

76. Curtea reiterează că, indiferent de circumstanțele care au determinat lipsa votului de încredere, eșuarea formării noului Guvern în termen de 3 luni duce inevitabil la dizolvarea Parlamentului. Un Guvern demisionar cu un Prim-ministru interimar nu poate fi perpetuu în timp, reieșind din raționamentele expuse supra (§ 56), potrivit cărora acesta îndeplinește doar funcții de administrare a treburilor publice.

77. Curtea reține că, prin dispozițiile cuprinse în articolul 85 alin. (1) și (2) din Constituție, se urmărește asigurarea funcționalității organelor constituționale ale statului, iar prin atribuirea dreptului Președintelui de a dizolva Parlamentul se evită obstructionarea activității unei puteri în stat.

78. Totodată, având în vedere principiul unității materiei constituționale, obligația Președintelui de a dizolva Parlamentul este necesar a fi realizată cu respectarea prevederilor articolului 85 alin.(3) din Constituție, potrivit căruia în cursul unui an Parlamentul poate fi dizolvat o singură dată...

3.3. Subiecții cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională privind circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului

79. Conform articolului 135 din Constituție, constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului constituie prerogativa Curții Constituționale.

80. Totodată, în contextul articolelor 78 și 85 din Constituție, doar Președintele Republicii Moldova dispune de dreptul și, în același timp, de obligația de a dizolva Parlamentul, în cazul survenirii circumstanțelor.

81. Curtea reține că Președintele Republicii Moldova, în baza avizului Curții Constituționale privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului, adoptat la sesizare, în conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.f) din Constituție, are obligația de a emite decretul privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei alegerilor anticipate în termenele prevăzute de art.76 alin.(3) din Codul electoral.

82. Astfel, deoarece, conform prevederilor constituționale, Președintele Republicii Moldova este unicul subiect investit de către legiuitorul constituant cu dreptul de a dizolva Parlamentul, sesizarea Curții Constituționale privind aprecierea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului este un drept exclusiv al acestuia.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 20 din 04 iunie 2014

206. Curtea reține că, ținând cont de principiile democrației și pluralismului politic, consfințite de articolul 1 alin. (3) din Constituție, garantarea libertății de exprimare a deputaților constituie un element fundamental al mandatului acestora.

207. Curtea menționează că mandatul de parlamentar exprimă relația parlamentarului cu întregul popor, în serviciul căruia este. Astfel, sintagma "a fi în serviciul poporului" de la articolul 68 alin. (1) din Constituție înseamnă că, din momentul alegerii și până la încetarea mandatului, fiecare deputat devine reprezentantul poporului în integralitatea sa și are drept misiune să

servească interesului comun, cel al poporului, și nu doar partidului din care provine. În exercitarea mandatului, parlamentarul se supune numai Constituției, legilor și trebuie să adopte atitudini care, potrivit conștiinței sale, servesc binelui public.

208. Astfel, conținutul politic, atât parlamentar, cât și extraparlamentar, al mandatului se realizează prin drepturile politice ale deputaților, unul dintre acestea fiind libertatea de exprimare, specifică parlamentarilor prin dreptul la cuvânt și dreptul la vot.

209. Independența opiniei deputatului este garantată. Or, potrivit articolului 71 din Constituție, deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridic pentru voturile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

Hotărârea Curții Constituționale la sesizarea nr.44b din 06.11.2015 privind interpretarea art. 85 din Constituția Republicii Moldova.

Spre regret, această hotărâre, pe motive neclare nu este publicată pe pagina oficială a Înaltei Curți. Dar, prin respectiva hotărâre se constată că, Președintele este obligat să dizolve Parlamentul la expirarea a 3 luni de eșuarea a învestirii unui nou Guvern, chiar și în ultimele 6 luni de mandat.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 29 decembrie 2015

50. Diversele categorii de prevederi constituționale ridică întrebări variate și deseori necesită o abordare destul de diferită în ceea ce privește interpretarea și aplicarea.

51. Spre deosebire de dispozițiile privind drepturile omului, care sunt mai generale și mai flexibile, regulile instituționale ce reglementează o procedură specifică de guvernare sau de competență ar trebui să fie clare, cu scopul de a crea stabilitate politică și previzibilitate.

52. Interpretarea regulilor instituționale se concentrează asupra echilibrului puterilor executivă, legislativă și judiciară stabilite de Constituție, în lumina standardelor europene și internaționale privind democrația și statul de drept, precum și a patrimoniului constituțional comun privind formele de guvernământ europene, luând în considerare particularitățile naționale...

76. Prin urmare, Curtea reține că interpretarea articolului 98 alin. (1) din Constituție urmează a fi făcută ținându-se cont de forma de guvernământ parlamentară din Republica Moldova. În acest sens, orice interpretare trebuie să țină cont de echilibrul puterilor și arhitectura instituțională a statului, precum și de obligația constituțională a autorităților statului de a-și exercita cu bună-credință și în spiritul colaborării loiale competențele pe care Legea fundamentală le stabilește în sarcina fiecăreia.

77. Potrivit articolului 60 alin. (1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova.

78. Potrivit articolului 77 din Constituție, Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării.

79. Această normă constituțională atribuie Șefului statului un rol dublu, și anume: 1) de a reprezenta statul și 2) de a fi garantul suveranității, independenței naționale, unității și integrității teritoriale a țării.

80. Din logica construcției constituționale a statelor de drept, șefii de stat nu exprimă o voință de natură politică, deoarece aceasta s-ar confunda inevitabil cu voința subiectivă, prin urmare discreționară, a titularului funcției respective.

81. În Hotărârea nr. 7 din 18 mai 2013 Curtea a reținut:

„107. În temeiul controlului reciproc al puterilor în stat, bazat pe sistemul „frânelor și contrabalanelor”, puterea executivă nu poate fi instituită fără o voință expres exprimată de puterea legislativă, prin intermediul Parlamentului, exercitată în procesul învestirii Guvernului. Conform procedurilor constituționale, Guvernul, ca exponent al puterii executive, este opera comună a legislatorului, ca autoritate reprezentativă supremă, căreia poporul i-a delegat cea mai înaltă valoare - suveranitatea și puterea de stat (art.2 din Constituție) și a șefului de stat, ca garant al suveranității (art.77 din Constituție).”

82. Curtea reține că din dispozițiile articolului 98 din Constituție rezultă că Președintele este obligat să colaboreze cu Parlamentul în ceea ce privește numirea Guvernului, ambele autorități publice având rolul lor constituțional în derularea procedurilor de numire a Guvernului.

3.2.1. Relația dintre Parlament și Președintele Republicii în formarea Guvernului

83. Curtea reține că procesul constituirii Guvernului are un caracter complex, incluzând mai multe etape:

- a) desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru;
- b) elaborarea programului de guvernare și constituirea echipei guvernamentale;
- c) obținerea votului de investitura din partea Parlamentului;
- d) depunerea jurământului de credință.

84. Curtea constată că articolul 98 alin. (1) din Constituție prevede atribuția exclusivă a Președintelui republicii de a desemna un candidat pentru funcția de Prim-ministru. În același timp, Curtea reține că, deși este exclusivă, atribuția de desemnare nu poate fi însă discreționară, deoarece Președintele va desemna un candidat pentru funcția de premier numai în urma consultării fracțiunilor parlamentare.

85. De asemenea, Curtea reține că textul constituțional nu prevede, după desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru, dreptul Președintelui republicii de a exprima rezerve față de echipa guvernamentală acceptată de Parlament sau față de programul de guvernare. Astfel, din momentul în care a desemnat candidatul pentru funcția de Prim-ministru, Președintele republicii nu mai are nici o responsabilitate, fie politică, fie juridică, față de modul în care această persoană obține susținerea majorității parlamentare.

86. Din momentul în care este desemnat de Președintele Republicii, candidatul pentru funcția de Prim-ministru are latitudinea de a include orice persoană în lista membrilor Guvernului, pe care o va înainta Parlamentului. Este un drept discreționar al candidatului pentru funcția de Prim-ministru, pe care acesta și-l poate exercita, asumându-și, însă, răspunderea pentru eșecul respingerii sale în plenul Parlamentului, inclusiv a programului de guvernare, deoarece lista membrilor Guvernului este susținută în bloc, iar Parlamentul se va pronunța prin vot asupra listei integral, și nu a persoanelor înscrise în listă.

87. Dacă programul și lista membrilor Guvernului sunt acceptate de Parlament, se deschide procedura de numire a Guvernului, în care Președintele republicii își ia rolul activ, dar unul formal și strict protocolar, care se rezumă la emiterea Decretului și la primirea jurământului de credință.

88. Așadar, în procedura de formare și investire a Guvernului esențial este votul Parlamentului. Guvernul va răspunde politic doar în fața Parlamentului, care îl poate demite.

89. În baza raționamentelor menționate, analizând ponderea fiecăreia dintre cele două autorități publice în procedura de formare a Guvernului, Curtea constată că rolul Parlamentului este unul decisiv în raport cu rolul Președintelui Republicii. Această diferență de pondere se datorează esenței parlamentare a formei de guvernământ.

3.2.2. Relația dintre Parlament și Președintele Republicii în desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru

a) Consultarea fracțiunilor parlamentare

90. În scopul determinării sensului "consultărilor" Președintelui cu fracțiunile parlamentare, Curtea va analiza rațiunea acestei instituții în vederea desemnării candidatului pentru funcția de Prim-ministru.

91. Curtea reține că scopul consultărilor este de a identifica sprijinul politic al deputaților pentru a anumită persoană, capabilă să formeze un Guvern care să se bucure de încrederea Parlamentului. Ceea ce contează în aceste consultări este obținerea susținerii politice pentru persoana ce ar putea fi desemnată în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru. Anume în această cheie trebuie interpretată consultarea la care recurge șeful statului.

92. În același scop, Președintele poate veni la consultări cu o propunere proprie, care ar putea să fie acceptată. Este, însă, la fel posibil ca în cadrul acestor consultări politice

candidatul propus de către Președinte pentru funcția de Prim-ministru să nu fie agreat de partenerii de consultare ai acestuia.

93. În acest context, Curtea reține că Președintele nu își poate subordona partenerii de dialog politic pe care îi consultă. În acest rol, Președintele Republicii acționează doar în calitate de reprezentant al statului, căruia îi revine dreptul și responsabilitatea de a găsi o cale a dialogului și a evaluării voinței și capacității deputaților consultați de a susține din punct de vedere parlamentar pe un anumit candidat.

94. Desemnând, în urma consultărilor la care se face referință în articolul 98 din Constituție, candidatul pentru funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii trebuie să facă dovada imparțialității și neutralității sale politice, echidistanței sale față de toate grupurile parlamentare. Președintele nu are dreptul constituțional de a se suprapune grupurilor parlamentare.

95. În același timp, Președintelui nu i se poate nega dreptul de a evalua calitățile, competența, experiența și, în fond, capacitatea unei persoane, implicate politic sau nu, să conducă Guvernul și să-și atragă sprijinul politic al majorității parlamentare, care îl va susține pe întreaga durată a legislaturii, dar nu are un suport constituțional să-și impună propriul candidat. Astfel, Președintele intervine exclusiv ca reprezentant al statului, pentru a stabili și formaliza prin însemnătatea și solemnitatea funcției sale și pentru a menține cu autoritatea puterii sale echilibrul între Parlament și un posibil viitor Guvern.

b) Frațiunile parlamentare și deputații independenți sau neafiliați

96. Curtea reține că o serie de prevederi constituționale fac referință la fracțiunile parlamentare. Astfel, în afară de articolul 98 alin. (1), Constituția mai prevede la articolul 64 alin. (3) că vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare. De asemenea, potrivit art. 85 alin. (1), în cazul imposibilității formării Guvernului sau al blocării procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni, Președintele Republicii Moldova, după consultarea fracțiunilor parlamentare, poate să dizolve Parlamentul.

97. În același timp, normele constituționale nu reglementează modul de constituire, funcționare și încetare a acestor entități.

98. În acest context, Curtea observă că, potrivit prevederilor regulamentare, fracțiunile parlamentare reprezintă principala formă de organizare politică a partidelor parlamentare în cadrul Parlamentului și se constituie prin asocierea deputaților care au candidat în alegeri pe listele aceluiași partid politic, ale aceleiași formațiuni politice, alianțe politice sau alianțe electorale. Aceste grupuri, fracțiuni, conform funcțiilor pe care le îndeplinesc, fac parte din structura organizatorică a Parlamentului pe bază de afinitate politică și sunt organe de lucru ale acestuia.

99. În lipsa reglementărilor constituționale de constituire și încetare a fracțiunilor parlamentare, dispozițiile din Regulamentul Parlamentului ce reglementează fracțiunile parlamentare urmează a fi analizate prin prisma dispozițiilor constituționale referitoare la statutul deputatului, din punctul de vedere al raporturilor dintre acesta și fracțiunea parlamentară sau partidul al cărui membru este.

100. Curtea reține că articolul 68 din Legea Fundamentală stabilește caracteristicile mandatului parlamentar, și anume că, „în exercitarea mandatului, deputații sunt în serviciul poporului” și „orice mandat imperativ este nul”. Acest articol valorifică fără limite mandatul reprezentativ și constituie punctul de plecare în explicarea raporturilor constituționale dintre deputat și alegătorii săi, partidul politic care l-a propulsat...

104. Astfel, prin prisma principiilor constituționale care resping orice formă de mandat imperativ, deputatului nu-i este interzisă schimbarea opțiunii și afilierei politice.

105. În același timp, Curtea reține că un principiu fundamental al procedurii parlamentare, care este rareori menționat în mod explicit în constituțiile naționale, dar care poate fi dedus pe calea interpretării, este egalitatea dintre reprezentanții în Parlament. În acest sens, Comisia de la Veneția a menționat următoarele:

„110. [...] După cum s-a menționat, un parlament este o instituție formată din reprezentanți aleși, cu reprezentantul ca principala entitate juridică, pornind de la ideea că toți acești reprezentanți ar trebui, în principiu, să aibă aceleași drepturi și obligații, indiferent dacă aparțin partidului de guvernământ sau de opoziție.

111. Acest principiu de egalitate este menționat în Rezoluția nr. 1601 (2008) a Adunării Parlamentare: „tratamentul egal al membrilor parlamentelor, atât în calitate de membri individuali, cât și ca membri ai unui grup politic, trebuie să se asigure în fiecare aspect al exercitării mandatului lor și al activităților Parlamentului”. Comisia de la Veneția, la rândul său, de asemenea, în Codul bunelor practici în domeniul partidelor politice a reamintit necesitatea de a respecta principiul egalității.

112. În legislația UE, principiul egalității membrilor Parlamentului European (MPE) a fost recunoscut pe cale judiciară de către Tribunalul de Primă Instanță, care în 2001 a statuat că „condițiile în care deputații care au fost investiți democratic cu un mandat parlamentar trebuie să exercite mandatul nu pot fi afectate de apartenența lor la un grup politic într-o măsură care depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor legitime urmărite de către Parlament, prin organizarea în grupuri politice”.

113. Principiul egalității parlamentarilor poate fi limitat la ceea ce este normal în scopul eficienței, deoarece ar fi imposibil în multe cazuri să se obțină adoptarea deciziilor într-o adunare unde toți membrii au drepturi egale de participare procedurală. Prin urmare, principiul egalității parlamentarilor este suplimentat în mod normal de un principiu de reprezentare proporțională și participare în grupuri parlamentare.”

[Raportul cu privire la rolul opoziției într-un parlament democratic, adoptat de Comisia de la Veneția în cadrul celei de-a 84-a sesiuni plenare (CDL-AD(2010)025, 15-16 octombrie 2010)]

106. De asemenea, Curtea reține că **prin procesul consultării urmează să se asigure dialogul cu toate partidele politice parlamentare, pentru că doar partidele politice pot asigura echilibrul și stabilitatea politică.**

107. Urmând aceste raționamente, dar și ținând cont de principiile enunțate în jurisprudența sa anterioară, Curtea reține că, pentru realizarea atribuției sale constituționale de a propune candidatul pentru funcția de Prim-ministru, Președintele Republicii Moldova, care este alesul majorității parlamentare, trebuie să-și asigure, prin consultarea fracțiunilor parlamentare, atât susținerea majorității parlamentare, cât și posibila cooperare constructivă a minorității aflate în opoziție.

108. Prin urmare, în sens constituțional, noțiunea de „consultare a fracțiunilor parlamentare” acoperă grupurile deputaților neafiliați, care își propun îndeplinirea unor obiective programatice comune și au vocația de a determina sau influența cursul evenimentelor social-politice.

3.2.3 Principiul majorității

109. Articolul 5 alin. (1) din Constituție statuează că democrația în Republica Moldova se exercită în condițiile pluralismului politic, care este incompatibil cu dictatura și cu totalitarismul.

110. Principiul de bază al democrației este cel al majorității. Decizia este luată de către aceasta și de către cei care reprezintă o majoritate a alegătorilor, indiferent din câte partide este formată această majoritate sau dacă există un partid mai mare (însă minoritar) decât fiecare dintre partidele care alcătuiesc majoritatea în parte. Ignorarea voinței majorității este caracteristica dictaturii.

111. Potrivit articolului 98 din Constituție:

„(1) După consultarea fracțiunilor parlamentare, Președintele Republicii Moldova desemnează un candidat pentru funcția de Prim-ministru.

[...]

(3) Programul de activitate și lista Guvernului se dezbat în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși. [...]”

112. Curtea constată că din prevederile alin.(3) al articolului 98 din Constituție rezultă necesitatea identificării majorității parlamentare.

113. Este foarte limpede că doar majoritatea parlamentară poate acorda încredere Prim-ministrului, programului său și doar ea poate învesti Guvernul. De aici și rolul consultărilor (a se vedea §§ 91-97 supra).

114. În acest context, Curtea nu poate accepta pretenția autorilor sesizării, potrivit căreia Președintele Republicii Moldova trebuie să desemneze candidatura sau una dintre candidaturile propuse de fracțiunea (fracțiunile) parlamentară majoritară în cadrul consultărilor (partidul cu cel mai mare număr de mandate în Parlament), despre care se presupune că îi va fi acordat votul de încredere. În această chestiune, Curtea Constituțională s-a pronunțat anterior, statuând că:

„prin sintagma „majoritatea parlamentară” se înțelege majoritatea absolută a deputaților aleși în Parlament, care, în baza dispozițiilor constituționale, pot acorda vot de încredere Guvernului și Prim-ministrului, desemnat de Președintele republicii” (Hotărârea nr. 21 din 2 iulie 1998).

115. Astfel, ținând cont de prevederile alineatului (3) al articolului 98, este vorba de jumătate plus unu din numărul total de deputați aleși în Parlament.

116. **Urmând aceste raționamente, trebuie desemnat Prim-ministru doar persoana propusă de partidul sau coaliția care deține majoritatea parlamentară**, indiferent cine este această persoană: un independent, liderul unui partid mai mic, liderul unui partid mai mare sau alt membru. Și indiferent dacă persoana provine din partidul cu cel mai mare număr de parlamentari (dacă partidul cu cel mai mare număr de parlamentari nu deține majoritatea absolută în Parlament). Aceasta este procedura constituțională de desemnare și democratică.

117. Prin urmare, interpretarea în sensul existenței unui drept discreționar al Președintelui de desemnare a candidatului pentru funcția de Prim-ministru este lipsită de logică juridică și implică o reducere la absurd, deoarece Președintele nu poate impune Parlamentului o anumită opțiune cu privire la persoana care va ocupa funcția de Prim-ministru, acest fapt fiind de natură să creeze premisele unor conflicte instituționale artificiale.

118. Pentru considerentele expuse, Curtea reține că nu există deci nici un motiv constituțional și democratic pentru ca Președintele să nu desemneze în calitate de candidat pentru funcția de Prim-ministru persoana care dispune de sprijinul majorității parlamentare, fie ea adversă Președintelui.

119. În acest context, Curtea reține că atunci când nici un partid nu deține în Parlament o majoritate absolută, Președintele trebuie să consulte deputații nu doar pro forma, ci să desemneze candidatul susținut de majoritate, chiar dacă partidul agreat de Președinte nu face parte din majoritate.

120. Astfel, Președintele desemnează pentru funcția de Prim-ministru candidatul care îndeplinește condițiile de desemnare și de numire, și care se bucură de sprijinul majorității parlamentare.

121. În cazul formării Guvernului ca rezultat al alegerilor parlamentare, **Președintele nu poate să nu recunoască rezultatul votului popular, desemnarea efectuându-se în felul următor: președintele ia act de rezultatele oficiale ale alegerilor și încredințează mandatul pentru formarea Guvernului** unei persoane, care, a fost propusă de majoritatea absolută din Parlament. Astfel, fie se constituie o majoritate din forțele politice din Parlament, fie se dizolvă Parlamentul și se recurge la alegeri anticipate.

122. În acest sens, Curtea pornește de la premisa că Președintele ar trebui să se comporte ca o autoritate care constată, dar nu interpretează sau modifică rezultatul alegerilor, fiind constrâns, printr-un articol special, să desemneze un candidat pentru funcția de Prim-ministru nu după propria sa voință, ci după voința exprimată de alegători, să desemneze persoana propusă de partidul sau coaliția care a câștigat majoritatea absolută a mandatelor.

123. O interpretare contrară a prevederilor Constituției ar induce ideea cetățenilor că ei nu exercită real suveranitatea națională, că votul lor nu contează, că oricând rezultatul alegerilor poate fi negat de către Președinte.

124. **În mod similar, atunci când schimbarea Guvernului se face după o perioadă de timp de la alegeri, iar raportul forțelor politice s-a schimbat, Președintele trebuie să reia**

exercițiul consultărilor cu fracțiunile parlamentare în vederea identificării unei majorități capabile să sprijine investirea Guvernului.

125. Curtea consideră că această soluție este singura de natură să elimine, cel puțin sub acest aspect, riscul conflictului instituțional, fiind un act firesc de clarificare a atribuțiilor Președintelui în ceea ce privește desemnarea Prim-ministrului, în condițiile în care se asigură supremația Parlamentului, ca instituție fundamentală a democrației.

126. Curtea subliniază că Președintele Republicii este emanația majorității parlamentare, fapt care nu-i permite acestuia să ignore eventuala constituire a unei majorități absolute în Parlament. Acest raționament este cu atât mai pertinent, cu cât neacceptarea de către majoritatea parlamentară a candidatului propus de Președinte atrage pentru Parlament sancțiunea dizolvării acestuia de către Președinte (art. 85 alin. (1) și (2) din Constituție).

127. Principiul majorității parlamentare este confirmat și prin faptul că toate circumstanțele ce antrenează dizolvarea Parlamentului sunt anume legate de nefuncționarea majorității (eșecul privind formarea Guvernului, blocarea votării legilor, nealegerea Președintelui).

128. Curtea consideră important să sublinieze necesitatea constituirii în mod transparent a majorității parlamentare, pentru ca alegătorul să poată identifica actorii politici cărora le revine responsabilitatea politică pentru actul de guvernare. Din aceste considerente, majoritatea parlamentară urmează a fi formalizată, nu doar declarată, cu indicarea deputaților care o constituie, cu specificarea disponibilității de a susține o anumită candidatură pentru funcția de Prim-ministru și cu notificarea oficială în adresa Președintelui Republicii Moldova. În acest context, Curtea va emite o adresă Parlamentului pentru reglementarea acestor situații în spiritul considerentelor din prezenta hotărâre.

Concluzii

129. Privite în balanță forul legislativ, rezultat din alegeri, și Președintele, emanație a Parlamentului, se înțelege că Parlamentul ar putea să-și formeze un Guvern care să se aplece la discreția sa. Aici intervine rolul Președintelui, și anume de a veghea la eficiența și buna structură a echipei care va governa țara pentru următorul mandat. Prin prestigiul și autoritatea sa reprezentativă Președintele sprijină formarea Guvernului, pe care îl va numi numai dacă acesta va obține susținerea Parlamentului.

130. Astfel, în cazul constituirii unei majorități parlamentare absolute, Președintele Republicii Moldova urmează să desemneze candidatul susținut de această majoritate.

131. Doar în cazul în care nu este constituită o majoritate parlamentară absolută, Președintele Republicii Moldova are obligația, după consultarea fracțiunilor parlamentare, de a desemna un candidat pentru funcția de Prim-ministru, chiar dacă fracțiunile parlamentare nu sunt de acord cu propunerea Președintelui.

132. Exercițarea anume în acest mod a atribuției Președintelui privind desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru, reglementată de articolul 98 din Constituție este de natură să mențină raporturile între Parlament și Președinte la echilibrul prevăzut de Constituție pentru republica parlamentară. Curtea consideră că aceasta este rațiunea interacțiunii Parlamentului cu Președintele, care se desprinde din articolul 98 din Constituție, ambele autorități contribuind, printr-o împletire de acțiuni politice, la formarea viitoarei echipe de guvernare. Parlamentul acționează pe criterii autentice politice, în care se exprimă indirect consimțământul cetățenilor pentru formarea unui Guvern condus de un viitor Prim-ministru care se bucură de încrederea și susținerea unei majorități parlamentare.

Analiza constituționalității decretelor contestate prin prisma legislației și practicii pertinente

1. Analiza constituționalității decretelor contestate prin prisma neconsumării procedurilor în privința candidatului desemnat, domnul Ion Sturza

În context vom remarca faptul că, la desemnarea respectivului candidat, în principiu, de către Președinte au fost respectate normele constituționale.

Totodată respectivul candidat de asemenea, a respectat întocmai procedurile de solicitare a votului de încredere a Parlamentului pentru viitorul Guvern. Astfel, domnul Ion Sturza a înregistrat în termenul de 15 zile în Parlament programul de guvernare și lista membrilor viitorului Guvern solicitând în termen votul de încredere al Parlamentului.

La data de 04 ianuarie 2016, comisia parlamentară juridică, numiri și imunități a confirmat respectarea întocmai a procedurilor de solicitare a votului de încredere.

Domnul Ion Sturza s-a prezentat în ședința în plen a Parlamentului conform datei fixate de către Parlament.

Președintele Parlamentului, d-ul Adrian Candu, constatând lipsa de cvorum în ședința în Plen a Parlamentului pentru investirea Guvernului din data de 04 ianuarie 2016, **a declarat imposibilitatea deschiderii ședinței, considerînd ca fiind eșuată tentativa de investire a Guvernului.**

Din motive nejustificate, această situație a fost interpretată și ca un vot negativ exprimat dlui Sturza Ion, motivînd prin obstrucționarea deputaților care nu sau prezentat la ședință.

Notăm că, ulterior acestei date, domnul Ion Sturza nu a informat Parlamentul că, își retrace candidatura sa la funcția de prim-ministru.

În atare situație, Parlamentul era obligat să se întrunească ulterior în ședință publică pentru a decide asupra candidaturii domnului Ion Sturza. Notăm că, această obligație este prevăzută în art. 98 al. 3 din Constituție, care stabilește în mod imperativ că, programul de activitate și lista Guvernului se dezbate în ședința Parlamentului. Acesta acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși.

Remarcăm că, conform structurii juridice a normei citate supra pentru ca un candidat să fie respins, urmează să fie întrunite două condiții: 1) să fie dezbătut în ședință publică programul de guvernare 2) Parlamentul să își expună prin vot poziția asupra viitorului Guvern.

De altfel, prin pct. 86 – 89 din hotărârea Înaltei Curți nr. 32 pronunțate la 29 decembrie 2015 se constată expres:

86. Din momentul în care este desemnat de Președintele Republicii, candidatul pentru funcția de Prim-ministru are latitudinea de a include orice persoană în lista membrilor Guvernului, pe care o va înainta Parlamentului. Este un drept discreționar al candidatului pentru funcția de Prim-ministru, pe care acesta și-l poate exercita, asumându-și, însă, răspunderea pentru eșecul respingerii sale în plenul Parlamentului, inclusiv a programului de guvernare, deoarece lista membrilor Guvernului este susținută în bloc, iar Parlamentul se va pronunța prin vot asupra listei integral, și nu a persoanelor înscrise în listă.

87. Dacă programul și lista membrilor Guvernului sunt acceptate de Parlament, se deschide procedura de numire a Guvernului, în care Președintele republicii își ia rolul activ, dar unul formal și strict protocolar, care se rezumă la emiterea Decretului și la primirea jurământului de credință.

88. Așadar, în procedura de formare și investire a Guvernului esențial este votul Parlamentului. Guvernul va răspunde politic doar în fața Parlamentului, care îl poate demite.

Mergând mai departe, vom menționa că, prin jurisprudența Înaltei Curți se constată că, în cazurile în care Parlamentul este obligat să emită un act juridic, dar își neglijează această obligație, asta este tratat ca obstrucționare a altor puteri în stat și nici într-un caz ca un vot.

Astfel, în 2000, când Parlamentul a boicotat ședința de alegere a Președintelui, aceasta a constituit o obstrucționare a procedurii de alegere a Președintelui, fapt pentru care Înalta Curte a declarat ca fiind obligatoriu sancționarea Parlamentului prin dizolvare și nu ca fiind o modalitate de exprimare a votului. Mai mult, această obstrucționare a avut drept efect scurgerea termenii imperativ de alegere a Președinteluiⁱ.

Aceeași poziție a fost reiterată de către Înalta Curte și în cazul în care Parlamentul nu își execută obligația de numire în termen a candidatului la funcția de judecător la Curtea Supremă de Justiție, fiind tratată ca obstrucționare a puterii judecătoreștiⁱⁱ.

Însă nici într-un caz Înalta Curte nu a tratat boicotul parlamentar ca fiind o modalitate de votare.

Astfel, și în condițiile speței, neîntrunirea Parlamentului în ședință pentru investirea Guvernului Sturza, reprezintă o obstrucționare a puterii executive, sancțiunea supremă obligatorie fiind dizolvarea Parlamentului.

Notăm că, în cazul domnului Ion Sturza până în prezent, Parlamentul, unicul organ competent de investire a Guvernului până nu a emis vreo hotărâre de acordare sau neacordare a votului de încredere guvernului Sturza.

În situația în care domnul Ion Sturza nu și-a retras candidatura din Parlament (așa demers nu este în procedură parlamentară) și nici Parlamentul nu i-a respins candidatura în ședință publică, Președintele nu era în drept să înainteze alte candidaturi la funcția de prim-ministru până nu se consumă procedura cu privire la primul candidat. Iar decretul de desemnare a domnului Ion Păduraru, ulterior a domnului Filip Pavel, sânt neconstituționale.

Notăm că, în cazul în care Parlamentul obstrucționează activitatea Guvernului prin neinvestirea lui conform Constituției, Președintele este obligat să se adreseze Înaltei Curți pentru constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului. De altfel, o asemenea adresare era și mai imperioasă din moment ce în speță, în esență Parlamentul obstrucționează activitatea puterii executive prin blocarea acesteia. Or, după cum a fost menționat anterior, Înalta Curte s-a expus în 2000 că, obstrucționarea procedurii de alegere a Președintelui țării este temei pentru dizolvarea obligatorie a Parlamentului și, cu siguranță, obstrucționarea alegerii puterii executive de către puterea legislativă are aceleași consecințe juridice.

Pentru a epuiza speculațiile în privința faptului că, în cazul obstrucționării puterii judecătorești prin nenumirea judecătorilor Curții Supreme de Justiție în termen, nu are drept efect dizolvarea Parlamentului, vom nota următoarele: nenumirea unuia sau câtorva judecători ai Curții Supreme de Justiție nu blochează activitatea puterii judecătorești. În cazul în care Parlamentul obstrucționează procedura de investire a Guvernului, efectul este unul extrem de grav și anume se blochează întreaga putere executivă, fapt care este pasibil de sancțiunea supremă: dizolvarea Parlamentului.

Notăm că, obstrucționarea puterii executive de către puterea legislativă prin neîntrunirea deputaților în ședință publică pentru investirea Guvernului este inadmisibilă, indiferent că, este vorba despre un boicot declarat conform condițiilor de fond și de formă menționate în hotărârea Înaltei Curți nr. 8 din 19 iunie 2012 sau este vorba despre absență forțată de la muncă.

Totodată, conform pct. 64 al hotărârii indicate supra, boicotul parlamentar reprezintă un mod de a exprima **diversitatea de opinii, chiar dacă aceste drepturi pot fi utilizate într-o manieră obstrucționistă, spre a împiedica sau întârzia luarea unei decizii.** Respectiv, nu încapă nici un dubiu că, boicotul parlamentar nu poate înlocui decizia Parlamentului cu privire la investirea Guvernului Sturza.

De altfel, în condițiile speței, remarcăm că, ședința din 04 ianuarie 2016 nu a avut loc, nu din cauza boicotului parlamentar declarat și desfășurat conform Constituției, dar din cauza absenței nemotivate a deputaților majorității parlamentare, fapt care este străin și inadmisibil din punct de vedere al spiritului Constituției.

2. Analiza constituționalității formării grupului de 55 de deputați prin prisma obligației Președintelui de înaintare a candidatului majorității absolute

Remarcăm că, conform normelor constituționale în vigoare, înainte de desemnarea candidatului la funcția de prim-ministru, Președintele urmează să se consulte cu fracțiunile parlamentare.

Prin hotărârea Înaltei Curți, această prevedere constituțională a fost dezvoltată, fiind stabilită că, în sens constituțional fracțiunile parlamentare reprezintă și grupurile de deputați neafiliați.

Totodată Înalta Curte a fixat obligatia Președintelui de a desemna candidatul majorității absolute, care urmează a fi formată din fracțiunile parlamentare și grupurile de deputați neafiliați.

În restul cazurilor este la latitudinea Președintelui în ceea ce privește alegerea candidatului desemnat.

În condițiile speței candidatura lui Pavel Filip a fost propusă de către 19 deputați ai PD+Lidia Lupu, care nu este nici membru al PD, dar nici membru al unui grup neafiliat+grupul celor 14 deputați ce au părăsit fracțiunea PCRM+grupul celor 7 deputați, format din 6 deputați PLDM și un deputat neafiliat.

Respectiv, analizând regularitatea formării majorității absolute, care ar obliga Președintele să înainteze candidatul majorității, remarcăm că, la calcularea acestei majorități, urmează a fi excluși: a) Lidia Lupu, care nu este membru a PD și nici membră a unui grup de neafiliați (ea a fost prezentată ca membră a fracțiunii PD, fapt care este un neadevăr la moment) b) cei 6 deputați ai PLDM, care nu reprezintă nici fracțiune și nici grup de neafiliați c) domnul Juravski, care a aderat la grupul celor 6 membri PLDM și nu a unor deputați neafiliați.

Astfel, regulamentar la formarea majorității, care ar avea efect obligarea Președintelui să înainteze candidatul majorității absolute, au participat doar 48 deputați.

Mai remarcăm faptul că, Înalta Curte i-a fixat obligația Președintelui de a desemna candidatul majorității absolute formate din fracțiuni și grupuri declarate de deputați neafiliați.

Însă pentru ca această majoritate să fie cu adevărat una credibilă din punct de vedere politic, stabilă și să întrunească criteriile stabilite de Înalta Curtea, ea trebuie să fie declarată ca majoritate parlamentară nu doar la faza consultărilor cu Președintele, dar și în Parlament, conform procedurilor de funcționare a Parlamentului prescrise de Regulament și nu doar printr-o declarație semnată la etapa consultărilor cu Președintele.

Însă conform declarațiilor de presă, Președintele a desemnat candidatura domnului Pavel Filip la funcția de prim-ministru prin prisma obligației sale de înaintare a candidatului majorității absolute, care urma să fie formată din fracțiuni parlamentare și grupuri de deputați neafiliați, adică contrar dreptului său discreționar conform condițiilor speței.

Însă încheierea unui act juridic contrar dreptului discreționar (contrar voinței), drept care poate fi neglijat sau limitat doar în cazurile expres prevăzute de lege, atunci un asemenea act este lovit de nulitate.

Totodată majoritatea parlamentară care a semnat pentru candidatura domnului Pavel Filip este criticabilă și prin prisma principiului credibilității și stabilității acestei majorități, care de la data de 14 ianuarie 2016 până la data de 16 ianuarie 2016 s-a modificat de mai multe ori. Chiar și astăzi nu este clar care este numărul acestei majorități, or, la ședința consiliului național politic al PLDM din data de 16 ianuarie 2016 în care s-a decis trecerea fracțiunii parlamentare a PLDM în opoziție, au participat cel puțin doi dintre semnatarii declarației de susținere a candidaturii domnului Pavel Filip.

Mai mult, conform declarațiilor de presă se vehiculează că, grupului de deputați ai PLDM, care au semnat pentru candidatul PD, precum și grupul de deputați care au părăsit fracțiunea PCRM și au semnat pentru candidatul PD la funcția de prim-ministru ar fi primit mită între 200.000 și 350.000 EURO.

Totodată Elena Bodnarencu, deputat al fracțiunii PCRM în Parlament a confirmat pentru presă că, au fost tentative de corupere a acesteia pentru susținerea candidaturii PD la funcția de prim-ministru.

Remarcăm că, conform hotărârii Curții Constituționale nr. 32 din 29 decembrie 2015, a fost stabilită obligația Președintelui de desemnare la funcția de prim-ministru a candidatului *majorității absolute stabile* în vedere asigurării principiului *stabilității politice a puterilor în stat*.

Cu referire la **credibilitatea pretinsei majorități, care de fapt și de iure este una pur aritmetică (matematică) decât politică**, ne vorbește și diferența opțiunilor și viziunilor politice ale acestora, deci nu poate avea loc nici o credibilitate, o pretinsă majoritate formată din reprezentanții fracțiunilor parlamentare și deputați neafiliați, ce optează pentru diferite valori politice, cum ar fi, de exemplu reprezentanții Partidului Liberal, ce promovează politica de unire a Republicii Moldova cu România și aderarea la NATO, și, cei 14 deputați, care într-o noapte au părăsit Partidul Comuniștilor din Republica Moldova, fiind totodată autorii proiectului de lege cu privire la neutralitatea Republicii Moldova și cei care în 2014 n-au votat Acordul de Asociere

Ca rezultat, pretinsa majoritate absolută, neîntrunind condiția stabilității conform criteriilor stabilite de Înalta Curte, nu poate asigura o stabilitate politică la momentul investirii Guvernului, nemaivorbind despre funcționalitatea de lungă durată a unei asemenea majorități, formate pe alte criterii decât viziunile politice și interesul general al societății. În plus, această majoritate, chiar din punct de vedere cantitativ nu poate asigura alegerea Președintelui Republicii Moldova, fapt care presupune că, acceptarea unei stabilități forțate care nu va putea funcționa pentru o perioadă lungă de timp și în lipsa aparențelor privind posibilitatea formării unei majorități pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova va duce la blocarea totală a puterilor politice în stat. Notăm că, în Republica Moldova este un adevărat război între putere și opoziție, mai mult războiul este chiar în cadrul puterii (astfel, PLDM s-a declarat la data de 16 ianuarie 2016 ca fiind un partid de opoziție).

Totodată, conform sondajelor de opinie, actualmente majoritatea absolută a populației Republicii Moldova optează pentru alegeri anticipate.

3. Analiza constituționalității decretelor emise în ultimele 15 zile ale termenului general de 3 luni de investire a Guvernului

Remarcăm că, conform normelor constituționale relevante, dezvoltate în practica Înaltei Curți, Președintele țării are un drept de discreție în ceea ce privește dizolvarea Parlamentului în termenul de 45 de zile în cazul în care respectă următoarele condiții: a) a desemnat cel puțin 2 candidaturi la funcția de prim-ministru b) Parlamentul nu a acceptat nici una din aceste 2 candidaturi c) a respectat termenul de 15 zile pentru fiecare candidat desemnat d) a expirat termenul general de 3 luni, oferit de Constituție pentru investirea Guvernului.

În speță, autorul sesizării va analiza constituționalitatea decretelor contestate prin prisma termenului de 15 zile.

Astfel, este cert că, termenul de 45 de zile curge în cadrul un termen general de 3 luni. Și acest fapt este unul logic și just pentru ca președintele să poată să beneficieze de întreg termenul constituțional de discreție cât și să poată să își execute obligația constituțională de asigurare a termenului de 15 zile pentru fiecare candidat desemnat.

Reieșind din normele constituționale existente, Președintele își păstrează discreția atât timp cât respectă toate condițiile constituționale la desemnarea candidaților la funcția de prim-ministru.

Totodată Președintele alege singur dacă se va prevala de întreg termenul de discreție sau își va diminua acest termen. Astfel, în context vom remarca că, Președintele țării prima dată și-a diminuat acest termen atunci când a decis înaintarea primei candidaturi la data de 21 decembrie 2015 cel puțin din două perspective: a) prin prisma termenului general de 3 luni care expiră la data de 29 ianuarie 2016 – Președintele și-a diminuat termenul de 45 de zile cu 5 zile b) prin prisma obligației de a asigura candidatului desemnat un termen de 15 zile pentru a solicita votul de încredere Parlamentului – Președintele și-a circumscris 15 zile din discreția sa cu termenul de 15 zile oferit primului candidat desemnat.

A doua oară, Președintele și-a diminuat termenul de 45 de zile prin faptul și-a circumscris 15 zile din discreția sa cu termenul de 15 zile oferit celui de-al doilea candidat desemnat.

Spre regret, domnul Președinte, la desemnarea celui de-al doilea candidat, a neglijat obligația sa constituțională de a-i oferi acestuia un termen de 15 zile pentru solicitarea votului de încredere în Parlament.

În aceste circumstanțe apare întrebarea cu privire la sancțiunea constituțională pentru neglijarea respectivei obligații de către Președinte și efectele asupra legalității candidaturii înaintate.

Totuși pentru a da o calificare juridică asupra sancțiunilor ce ar urma să intervină și subiectul sancționat pentru încălcarea termenului de 15 zile este necesar să observăm faptul că, încălcarea termenului nu se datorează Președintelui, dar exclusiv grupului de 55 de deputați care au subsemnat pentru candidatura domnului, Pavel Filip, care a fost prezentată tardiv Președintelui.

De altfel, obstrucționarea dreptului/obligației Președintelui de desemnare a candidatului la funcția de prim-ministru a început încă din start, când deputații au boicotat ședința de investire a Guvernului Sturza și a continuat prin înaintarea insistentă și nesuținută a candidaturii domnului Plahotniuc.

Este de remarcat că, prin înaintarea candidaturii domnului Pavel Filip, grupul celor 55 recunosc în mod tacit argumentele Președintelui cu privire lipsa de integritate a candidaturii lui Plahotniuc Vladimir.

Respectiv subiectul care urmează să suporte sancțiunile pentru abuzul comis este exclusiv Parlamentul. Iar în cazul în care Parlamentul obstrucționează procedura de investire a Guvernului și atribuțiile Președintelui la investirea Guvernului, **șeful statului nu numai că este în drept să dizolve Parlamentul, dar, potrivit Legii Supreme, are și obligația de a proceda astfel. Or, o asemenea obstrucționare are drept efect blocarea inadmisibilă a puterii executive.**

În speță însă, Președintele, prin desemnarea candidatului Ion Păduraru, revocarea respectivei candidaturi, precum și prin emiterea decretului de desemnare a candidatului Pavel Filip și-a neglijat obligația constituțională de a sancționa Parlamentul pentru încălcarea Constituției, fapt care este inadmisibil într-un stat de drept.

Drept urmare, după renunțul domnului Păduraru de a fi candidat la funcția de prim-ministru, Președintele, în condiții normale, era obligat să reia procedura de la început. În speță însă, Președintele nu a mai consultat fracțiunile parlamentare și s-a grăbit să desemneze un nou candidat într-un mod imprevizibil fără aprecierea majorității absolute din punct de vedere al credibilității și stabilității politice.

4. Cu referire la integritatea candidatului propus, domnul Pavel Filip și constituționalitatea decretului de desemnare a acestuia prin aplicarea dublelor standarde de către Președinte

Vom remarca că, Președintele a refuzat desemnarea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru pe domnul Plahotniuc Vladimir, pe motive de integritate și suspiciune de corupție.

Spre regret, Președintele a neglijat acest standard la momentul desemnării domnului Pavel Filip în calitate de candidat la funcția de prim-ministru cu toate că, există suspiciuni rezonabile că, acesta dispune de o masă patrimonială care depășește în mod vădit veniturile sale și reprezintă una dintre persoanele de încredere și din anturajul domnului Plahotniuc, ultimul nefiind acceptat spre desemnare de către Președinte exclusiv pe motive de integritate.

Totodată acesta a fost unul dintre persoanele care a adus grave prejudicii imaginii Republicii Moldova în afara țării. Astfel, în perioada anilor 2010-2011, pe perioada când domnul Filip era administrator al Tutun CTC, un lot de țigări al respectivei companii a fost expedit prin contrabandă prin intermediul portului internațional Giurgiulești. Respectivul lot a fost depistat de către organele competente ale Bulgariei fiind calificate ca atare pe teritoriul Bulgariei cu confiscarea respectivului lot de contrabandă. Respectivul fapt comportă un caracter notoriu.

Totodată domnul Pavel Filip a făcut parte dintr-un Guvern demis pentru corupție.

În asemenea circumstanțe, în privința domnului Filip există o serie de circumstanțe, poate chiar mai evidente decât în privința primului candidat neacceptat, care pun la îndoială integritatea acestuia, iar candidatura acestuia nu putea fi susținută. Notăm că, mandatul politic se bazează pe încredere și nu necesită sentință și probe în sens penal

Prin admiterea acestei candidaturi cu aparențe grave de integritate, cu toate că, acest standard a fost aplicat în privința domnului Plahotniuc, Președintele Republicii Moldova a aplicat duble standarde fapt care demonstrează neconstituționalitatea respectivului decret.

De altfel, din cauza lipsei consultărilor fracțiunii parlamentare a PSRM cu privire la candidatura domnului Pavel Filip, partidul a fost privat de șansa de a-și prezenta probele și argumentele cantitative și calitative, care demonstrează imposibilitatea înaintării candidaturii domnului Pavel Filip la funcția de prim-ministru de către Președinte.

IV CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare a celor menționate supra și conform articolelor 85, 98, 135 din Constituția Republicii Moldova

Solicităm:

A admite prezenta sesizare spre examinare în fond.

A supune controlului constituționalității decretul Președintelui Republicii Moldova din 14 ianuarie 2016 privind desemnarea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova pe domnul Ion Păduraru.

A declara neconstituțional decretul Președintelui Republicii Moldova din 14 ianuarie 2016 privind desemnarea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova pe domnul Ion Păduraru.

A supune controlului constituționalității decretului Președintelui Republicii Moldova din 15 ianuarie 2016 privind revocarea candidatului desemnat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova, domnul Ion Păduraru.

A declara neconstituțional decretul Președintelui Republicii Moldova din 15 ianuarie 2016 privind revocarea candidatului la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova, domnul Ion Păduraru.

A supune controlului constituționalității decretul Președintelui Republicii Moldova din 15 ianuarie 2016 privind desemnarea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova pe domnul Pavel Filip

A declara neconstituțional decretul Președintelui Republicii Moldova din 15 ianuarie 2016 privind desemnarea în calitate de candidat la funcția de prim-ministru al Republicii Moldova pe domnul Pavel Filip

A examina prezenta sesizare în regim de urgență

A suspenda decretul Președintelui Republicii Moldova din 15 ianuarie 2016 privind desemnarea domnului Pavel Filip în calitate de candidat la funcția prim-ministru, până la examinarea prezentei sesizări în fond.

V. LISTA DOCUMENTELOR ANEXATE

1. Declarația cu privire la venituri și proprietate pentru perioada 01.01.2014 – 31.12.2014
2. Declarația cu privire la venituri și proprietate pentru perioada 01.01.2013 – 31.12.2013

3. Declarația cu privire la venituri și proprietate pentru perioada 01.01.2012 – 31.12.2012
4. Extras de pe pagina oficiala a Curții de Conturi publicat la 13.09.2012
5. Extras de pagina omg.md publicat la 15.01.2016
6. Extras de pe pagina zdg.md publicat la 15.01.2016
7. Extras mass-media publicat la 12.05.2011
8. Extras mass-media publicat la 11.06.2010
9. Extras de pe ziarulnational.md-6 foi
10. Sondaj de opinie privind preferințele cetățenilor pentru candidatul la funcția de premier
11. Sondaj de opinie privind poziția cetățenilor cu privire la alegerile anticipate
12. Declarații de presă a lui Cosmin Gușa
13. Declarațiile de presă a lui Sturza Ion
14. Comunicatul de presă al Președintelui
15. Declarația de susținere al celor 55 de deputați

VI. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Data: 18 ianuarie 2016

Locul: mun. Chișinău

Cu respect

Igor Dodon

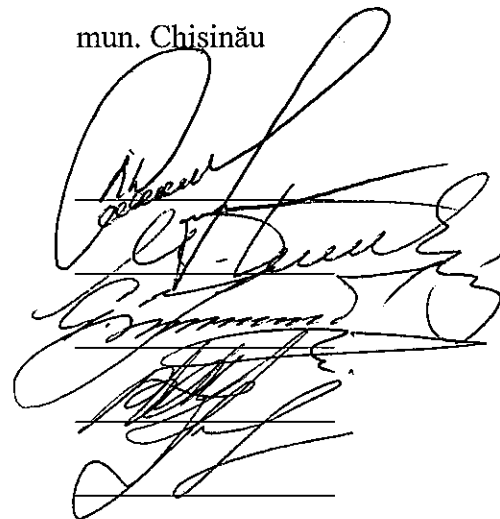
Vladimir Țurcan

Corneliu Furculiță

Vlad Batrîncea

Adrian Lebedinschi

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova

ⁱ Avizul Curții Constituționale nr.4 din 26.12.2000 privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului

ⁱⁱ Hotărîrea Curții Constituționale nr.8 din 19.06.2012 privind interpretarea articolelor 68 alin. (1), (2) și 69 alin. (2) din Constituție